

KAKOVOST ELABORATOV GEODETSKIH STORITEV

Tomaž Farič, Andrej Mesner, Matej Kovačič, Franc Ravnihar

1 UVOD

Obstaja več različnih opredelitev kakovosti storitev. Lahko bi rekli, da vsak avtor kakovost opredeli nekoliko po svoje. Vseeno pa so vse usmerjene na rezultate dela oziroma rezultate posameznih procesov.

V SSKJ piše: **kakovost** -i ž (ó) **1. kar opredeljuje kaj glede na pozitivne lastnosti**: predpisana kakovost surovin; oceniti kakovost mleka, sira/dobra, slaba kakovost izdelka/te snovi so po kakovosti zelo različne **2. kar opredeljuje kaj glede na veliko mero pozitivnih lastnosti**; kvaliteta: pri izdelkih se zahteva tudi določena kakovost.

akovost elaboratov geodetskih storitev je torej odlična izvedba storitve glede na naročnikova pričakovanja. To je kakovost procesa izvajanja storitve in kakovost končnega rezultata storitve, kakovost izdelka oziroma elaborata. Geodeti večinoma ne delamo izdelkov le za naročnika, temveč je izdelek tudi podlaga za evidentiranje sprememb v nepremičninskih evidencah. Zato je kakovost izvedbe storitev pomembna tudi za državo, druge uporabnike podatkov in udeležence (lastnike nepremičnin), ki sodelujejo v postopkih.

Danes lahko na področju geodezije ugotavljamo, da imamo zakonsko ureditev, institucije, razdeljene odgovornosti ter veliko znanja in izkušenj. Kljub temu s kakovostjo v geodeziji nismo popolnoma zadovoljni in lahko najdemo zelo veliko razlogov, da je stanje takšno, kakršno je. Največkrat so krive institucije, zakonodaja, cene na trgu, le najbolj pogumni si upajo pokazati na soseda oziroma konkurenta. Zagotovo pa je najtežje analizirati svoje delo in začeti z majhnimi, na videz nepomembnimi dejanji in prispevati kamenček v mozaik zagotavljanja kakovosti. Trdimo, da imamo veliko več vzvodov za zagotavljanje kakovosti, kot jih izkoriščamo. Naša dolžnost je, da v danem času, v danih razmerah in z danimi sredstvi naredimo največ, kolikor je mogoče.

V Gospodarskem interesnem združenju geodetskih izvajalcev smo prevzeli pobudo za koordinacijo vseh ustreznih dejavnosti in delo z vsemi ključnimi akterji na področju zagotavljanja kakovosti. Sklenili smo, da je treba najprej izdelati grobo analizo stanja na tem področju, nato

pa začeti odkrito, jasno in odločno govoriti o kakovosti v geodetskih storitvah. Tako bomo v Geodetskem vestniku začeli objavljati serijo člankov na temo kakovosti v geodeziji, ki bi jo radi predstavili iz najrazličnejših vidikov. V prvem prispevku podajamo analizo stanja in predvsem opisujemo korake, ki jih predvidevamo za izboljšanje kakovosti geodetskih storitev. Želimo pa biti tudi provokativni, saj bomo le tako sposobni prestopiti meje sistema, s katerim nismo popolnoma zadovoljni.

2 STANJE NA PODROČJU KAKOVOSTI ELABORATOV GEODETSKIH STORITEV

V tem poglavju na kratko predstavljamo stanje na področju kakovosti elaboratov geodetskih storitev na podlagi informacij Geodetske uprave Republike Slovenije, geodetskega inšpektorja in Matične sekcije geodetov (v nadaljevanju MSGeo) pri Inženirski zbornici Slovenije (v nadaljevanju IZS).

Na podlagi sklenjenega dogovora MSGeo pri IZS, Gospodarskega interesnega združenja geodetskih izvajalcev in Geodetske uprave Republike Slovenije so območne geodetske uprave in geodetske pisarne začele voditi evidenco napak v oddanih elaboratih geodetskih storitev.

Osnovni namen evidentiranja napak je, da se na podlagi analize zbranih tipov napak ugotovita vrsta in pogostost odklonov od popolnosti elaboratov. Zbrani podatki so podlaga za ukrepe, ki bodo prispevali k boljši kakovosti elaboratov ter učinkovitejšemu vodenju upravnih postopkov. Analizirane napake so bile evidentirane od septembra 2011 do februarja 2013. Podatki o imenih geodetskih podjetij, pri katerih so bile napake evidentirane, niso in ne bodo javno dostopni. Enako velja za podatke o odgovornih geodetih, ki so elaborat potrdili, ter o referentih, ki so ga pregledali. Geodetska uprava Republike Slovenije je sumarne podatke zbirala mesečno in jih posredovala tudi Matični sekciji geodetov pri IZS.

V evidenci so se zbirali naslednji tipi napak:

- neuskkljenost zahteve in elaborata;
- neuskkljenost digitalne vsebine z analogno vsebino elaborata;
- medsebojna neuskkljenost analognih in/ali digitalnih vsebin elaborata;
- na mejno obravnavo niso bile povabljene vse stranke;
- pomanjkljiv zapisnik;
- pomanjkljiva skica;
- neustrezna obravnava ali pa je sploh ni bilo (KS);
- stavba še ni vpisana v zemljiško knjigo, izvaja pa se sprememba podatkov KS;
- elaborat ne omogoča evidentiranja;
- elaborat je izdelalo neustrezno podjetje;
- oseba, ki je potrdila elaborat, ni odgovorni geodet/projektant;
- oseba, ki je vodila postopek/mejno obravnavo, ni geodet ter
- drugo.

Evidentirane napake	Število	%
Neuskklajenost digitalne vsebine z analogno vsebino elaborata	2588	42,08
Drugo	1151	18,72
Elaborat ne omogoča evidentiranja	1119	18,20
Medsebojna neuskklajenost analognih in/ali digitalnih vsebin elaborata Pomanjkljiv zapisnik/pomanjkljiva skica	949	15,43
Na mejno obravnavo niso bile povabljene vse stranke	234	3,8
Elaborat ne omogoča evidentiranja	76	1,24
Neustrezna obravnava ali pa je sploh ni bilo (KS)	28	0,46
Oseba, ki je potrdila elaborat, ni odgovorni geodet/projektant	5	0,08
Skupaj	6150	100,00

Preglednica 1: Število najpogostejših evidentiranih napak

Aktivnosti	Število	%
Odločba o zavrnitvi zahteve	82	1,3
Poziv za dopolnitev elaborata	5614	91,3
Sklep o zavrnjenju zahteve	42	0,7
** Napako geodetska pisarna popravila sama (evidentirano le zadnje tri mesece)	412	6,7
Skupaj	6150	100,0
V mesecih, ko se je ta podatek beležil, je 20 % napak pri ugotovljenih nepravilnostih v elaboratih geodetska pisarna popravila sama.		

Preglednica 2: Izvedene aktivnosti glede evidentiranih napak

Čeprav vse geodetske pisarne niso enako dosledno evidentirale napak oziroma so posamezne napake v elaboratih ostale neevidentirane, rezultati kažejo:

- napake so bile evidentirane pri 256 geodetskih podjetjih;
- 85 podjetij (33 %) je imelo zavrnjenih več kot 20 % oddanih elaboratov;
- pri 11 % elaboratov je bila najdena vsaj ena pomanjkljivost;
- 26 geodetskih podjetij je dobilo zavrnjenih več kot 50 % oddanih elaboratov.

Predvsem nas mora skrbeti, da je pri 33 % geodetskih podjetij, ki so oddala elaborat, odstotek zavrnjenih elaboratov višji od 20 %. V obdobju od decembra 2012 do marca 2013 so podatke o napakah kar se da homogeno zbirali po vsej Sloveniji. Analiza teh podatkov je predstavljena v nadaljevanju.

Število oddanih elaboratov	Število podjetij	Napake %
nad 101*	13	14,0
od 51 do 100**	33	16,5
od 11 do 50***	104	26,4
do 10****	71	73,5

Preglednica 3: Evidentiranje napak od decembra 2012 do marca 2013

*Izstopajo eno podjetje s 30,6-odstotno neuspešnostjo in dve podjetji z več kot 20-odstotno neuspešnostjo.

**Izstopajo eno podjetje s 37,5-odstotno neuspešnostjo in 13 podjetij z več kot 20-odstotno neuspešnostjo.

***Izstopajo štiri podjetja z več kot 70-odstotno neuspešnostjo in 56 podjetij z več kot 20-odstotno neuspešnostjo.

****Izstopa 24 podjetij s 100-odstotno neuspešnostjo in 61 podjetij z več kot 20-odstotno neuspešnostjo.

Število oddanih elaboratov	Število podjetij	Napake %
nad 1001*	5	7,4
od 501 do 1000**	23	8,2
od 101 do 500***	125	11,9
do 100****	103	60,9

Preglednica 4: Evidentiranje napak od septembra 2011 do marca 2013

* Izstopa eno podjetje s 16,7-odstotno neuspešnostjo.

** Izstopa eno podjetje z 22,8-odstotno neuspešnostjo.

*** Izstopa eno podjetje z 51,3-odstotno neuspešnostjo in 22 podjetij z več kot 20-odstotno neuspešnostjo.

**** Izstopa 12 podjetij s 100-odstotno neuspešnostjo in 57 podjetij z več kot 20-odstotno neuspešnostjo.

Iz navedene analize je razvidno, da so podjetja, ki oddajo veliko elaboratov, tudi bolj kakovostna od tistih, ki izdelajo manj elaboratov.

Zakon o geodetski dejavnosti (ZGeoD-1; Uradni list RS, št. 77/2010) v 7. členu obravnava odgovornost odgovornega geodeta: *»Odgovorni geodet odgovarja geodetskemu podjetju za vsak izdelek oziroma delo, ki ga je izdelal oziroma opravil sam ali druge osebe in ga je potrdil s svojim podpisom in žigom, ter jamči, da je izdelek izdelan oziroma delo opravljeno v skladu s predpisi, standardi in pravili geodetske stroke.«*

Že na prvi pogled torej lahko ugotovimo, da odgovorni geodeti slabo opravljamo svoje delo. Na težavo pa je mogoče pogledati še z druge plati. Se mogoče za visokim odstotkom evidentiranih napak skrivajo tudi slabi predpisi, standardi in pravila geodetske stroke, neenotno delo preglednikov, nestandardizirane in neenotne kontrole v programski opremi pri izvajalcih in geodetski upravi? Kakorkoli že, trenutno so odgovorni geodeti tisti, ki jamčijo za kakovost elaboratov geodetskih storitev. Zaradi relativno visokega odstotka napak nekaterih podjetij se tudi povečuje količina dela za geodetsko upravo in podjetja, zato je naš skupni interes, da se kakovost dela poveča.

Nadaljevanje 7. člena ZGeoD-1 se glasi: *»V primeru izvajanja geodetskih storitev odgovorni geodet odgovarja geodetskemu podjetju in naročniku geodetske storitve za strokovno izvedbo geodetske*

storitve ter jamči, da je elaborat geodetske storitve, ki ga je potrdil s svojim podpisom in žigom, izdelan v skladu s predpisi, standardi in pravili geodetske stroke.» Odgovorni geodet torej odgovarja vsaj dvema, geodetskemu podjetju in naročniku. Beseda vsaj je vključena namerno.

Za zagotavljanje kakovosti elaboratov geodetskih storitev pa skrbijo tudi geodetski inšpektor inšpektorata ministrstva, pristojnega za geodetske zadeve, ter disciplinski organi IZS. Po dostopnih podatkih je v letu 2012 geodetska inšpekcija obravnavala 88 prijav, ki so jih podali posamezniki. Večina prijav oziroma vprašanj se nanaša na postopek urejanja meje. V vseh obravnavanih primerih geodetska inšpekcija uvede inšpekcijski nadzor na podlagi 40. člena ZGeoD-1 in v primeru nepravilnosti ustrezno ukrepa.

Disciplinski organi pri IZS so disciplinski tožilec, disciplinska komisija in disciplinsko sodišče. Naloga disciplinskega tožilca je, da zahteva uvedbo disciplinskega postopka zoper odgovorne geodete ter zastopanje disciplinske obtožbe pred disciplinsko komisijo na prvi stopnji in pred disciplinskim sodiščem na drugi stopnji. Disciplinski pravilnik vsebuje disciplinske kršitve članov IZS in določa, da so disciplinske sankcije za storjene disciplinske kršitve: opomin, denarna kazen, začasen izbris iz imenika IZS, začasna prepoved udeležbe na javnih razpisih. Uvedba disciplinskega postopka je torej predlagana, če je kršen Kodeks poklicne etike članov Inženirske zbornice Slovenije. Opozoriti je treba, da disciplinski tožilec obravnava primer na podlagi prijave, ki ne sme biti anonimna (<http://www.izs.si/disciplinski-postopki/obrazec-prijave-disciplinske-krsitve>).

V letu 2011 je disciplinski tožilec obravnaval 15 prijav, v letu 2012 pa 18 prijav, število prijav in obravnav se je bistveno povečalo gleda na prejšnja leta, ko je bilo v povprečju samo do pet postopkov na leto.

V disciplinskih zadevah zoper odgovorne geodete so bile v letih 2011 in 2012 izrečene naslednje kazni:

- izbris iz imenika pooblaščenih inženirjev IZS pogojno za eno leto s poskusno dobo enega leta (2x);
- denarna kazen (2x);
- izrečen opomin in denarna kazen v višini 500,00 EUR (6x).

Anonimizirani pravnomočni sklepi disciplinskih organov so objavljeni na naslovu <http://www.izs.si/disciplinski-postopki/anonimizirani-pravnomočni-sklepi-disciplinskih-organov/>.

Presoje strokovnosti izvedbe geodetske storitve opravlja tudi strokovni svet MSGeo pri IZS. Strokovni svet na predlog člana MSGeo, upravnega odbora MSGeo, upravnega odbora IZS obravnava strokovna vprašanja v zvezi z dokumentacijo, ki jo je potrdil odgovorni geodet. Na zahtevo disciplinskega tožilca IZS pripravi mnenje, ali je odgovorni geodet, zoper katerega je predlagana uvedba disciplinskega postopka, kršil Kodeks poklicne etike članov Inženirske zbornice Slovenije. Če odločitev strokovnega sveta kaže na kršitev Kodeks poklicne etike članov Inženirske zbornice Slovenije ali Disciplinskega pravilnika, mora predsednik upravnega odbora MSGeo podati prijavo suma kršitve disciplinskemu tožilcu IZS. Če pa odločitev nakazuje sum ali izkazuje kaznivo dejanje, mora predsednik upravnega odbora MSGeo predlagati uvedbo

postopka ali podati ovadbo v skladu z Zakonom o kazenskem postopku – ZKP (UPB8, Uradni list RS, št. 32/2012). Strokovni svet MSGeo je v obdobju 2009–2012 obravnaval dvanajst zadev in podal deset negativnih mnenj.

V okviru IZS deluje tudi Komisija za dobro prakso. Njeno poslanstvo je spodbujanje dobre inženirske prakse, s svojimi dejavnostmi želi predvsem prispevati k dvigu kakovosti inženirskih storitev. Stališče komisije je, da ima dobra inženirska praksa temelje v »pravilih stroke«, in za izboljšavo kakovosti geodetskih storitev je nujno, da se, z zgledovanjem po vzorčnih projektih za različne vrste projektne dokumentacije, v kratkem času pripravijo in objavijo vzorčni elaborati za posamezno geodetsko storitev.

Vse o odgovornosti odgovornih geodetov je zapisano dobronamerno. Kdor dela, greši. Vseeno pa se je treba zavedati, da so naši izdelki lahko tudi predmet strokovne presoje. Naše napake imajo posledice za naše stranke, za ugled stroke, predvsem pa za nas geodete. Z učinkovito kontrolo kakovosti zagotavljamo, da bodo vse zahteve naročnikov izpolnjene, torej bodo tudi izvedene storitve ustrezale zahtevam, predpisom, zakonom ...

3 SKLEP

Današnje stanje na področju kakovosti izvajanja geodetskih storitev ni na željeni ravni, zato je treba dobro opredeliti težavo in iskati rešitve v danih okvirih. Po našem mnenju neposredno ali posredno vplivajo na kakovost naslednje ključne težave:

- zelo nizke cene geodetskih storitev;
- drobljenje srednje velikih geodetskih podjetij v mikro podjetja in samostojne podjetnike;
- zelo malo pogumnih posameznikov, ki so se pripravljene izpostaviti in argumentirano pokazati s prstom na nekakovostno delo ter ga tudi prijaviti pristojnim organom;
- premalo finančnih sredstev za aktivno kontrolo kakovosti storitev v geodeziji;
- slabo informiranje geodetske javnosti o težavah kakovosti geodetskih storitev in ukrepih, ki jih je izrekel tožilec IZS;
- splošno družbeno nezaupanje v institucije pravne države (med njimi so tudi inšpektor in tožilec na področju geodezije) in s tem občutek, da vsakdo lahko počne (skoraj) vse.

Če želimo zagotoviti kakovostno izvedbo geodetskih storitev, moramo rešiti veliko večino zgoraj opredeljenih težav. Če se bomo ukvarjali samo z eno, ne bomo uspešni. Zaradi tega bi radi z zelo konkretnimi in usmerjenimi akcijami prispevali k reševanju težav. Na področju kakovosti tako predlagamo naslednje dejavnosti:

- informiranje in javna razprava o kakovosti izvajanja geodetskih storitev:
 - serija člankov v Geodetskem vestniku,
 - rubrika dobre in slabe prakse v geodeziji na GEOblog-u (v prvem koraku komentar in povezava na anonimizirane sklepe tožilca na IZS),
 - na obveznih in drugih izobraževanjih za geodete se izvaja informiranje in usmerjanje na področju kakovostne izvedbe storitev;

- spodbuda vsem geodetom, ki so odgovorni do stroke, da prijavijo kršitve pravil in kodeksa:
 - na spletni strani <http://www.geovrata.si/> lahko podate prijavo o anomalijah na trgu in v stroki (mogoča je tudi anonimna prijava),
 - aktivno delo z vsemi neposredno vključenimi v proces (geodetska uprava, IZS in GIZ GI),
 - opredelitev največjih kršiteljev pravil stroke in njihova prijava tožilcu;
- priprava modela določitve GEObonitete geodetskim podjetjem, s katerim bi lahko vsakemu podjetju določili boniteto (strokovna in poslovna kakovost posameznega podjetja) na področju geodezije.

Vsi predlogi, ki jih navajamo, so uresničljivi tudi brez posegov v zakonodajo. Trdno smo prepričani, da moramo izkoristiti vse možnosti sedanjega sistema, preden začnemo razmišljati o sistemskih spremembah, med katere spada tudi zakonodaja. Pri tem je nujno sodelovanje ključnih akterjev, pri tem smo predstavniki Matčne sekcije geodetov pri IZS, Gospodarskega interesnega združenja geodetskih izvajalcev in Geodetske uprave Republike Slovenije odločeni dejavno sodelovati in skupaj snovati rešitve za boljši jutri. Ob tem pa bo moral biti dejaven tudi vsak posameznik, da bomo lahko skupaj uspešni. Za konec zastavljamo še dve provokativni vprašanji.

Ali bi bili pripravljeni prijaviti kolega geodeta, pri katerem ste ugotovili večjo strokovno kršitev, pristojnim institucijam?

Ali bi bili pripravljeni plačati trikrat višji znesek letne pristojbine za odgovornega geodeta, če bi bila s tem zagotovljena tudi terenska kontrola kakovosti izdelanega elaborata in tudi večja kakovost izvajanja geodetskih storitev?

Upamo, da se pri obeh nagibate k pritrdilnemu odgovoru. S tem sami sebi dokazujete, da vam ni vseeno za stroko in njen ugled v družbi.

Tomaž Farič, univ. dipl. inž. geod.

*LGB d. o. o., Ukmarjeva ulica 4, SI-1000 Ljubljana
e-pošta: tomaz.faric@lgb.si*

Andrej Mesner, univ. dipl. inž. geod.

*GIZ geodetskih izvajalcev, Jamova cesta 2, SI-1000 Ljubljana
e-pošta: andrej.mesner@igea.si*

Matej Kovačič, univ. dipl. inž. geod.

*Inženirska zbornica Slovenije, Jarška cesta 10b, SI-1000 Ljubljana
e-pošta: matej.kovacic@gz-ce.si*

Franc Ravnihar, univ. dipl. inž. geod.

*Geodetska uprava Republike Slovenije, Zemljemerska ulica 12, SI-1000 Ljubljana
e-pošta: franc.ravnihar@gov.si*